

Terenga 4: Hōtaka 47 – Te Reo ā-Iwi

He Mihi

Tau mai, e ngā manu waraki i te ata hāpara, ki runga ki te rākau taumatua o Ako. Ki konei tātou ketekete ai, tiotio ai kia hoihoi te ngahere nei i a tātou.

Hei Mahi Whakarongo

Ko te reo o te Hauāuru ka rangona ā kō ake nei i roto i te kiriata poto o te rā. Ko Che Wilson te kaikōrero. Kia kaha te āta whakarongo ake kia kapohia ai e ō taringa te mita o Whanganui me te ia o ana kōrero. Anei ngā pātai kia whakautua, i a koutou e whakarongo ana:

- 1) He aha te kaupapa o tana kōrero?
- 2) Kei whea a Pūkawa?
- 3) He aha te take i whai ai rātou i te kotahitanga?

He Whakamārama

Ko te māngari i Aotearoa, kotahi te reo e mārama ana ki te katoa, ahakoa ngā rerekētanga ā-kupu, ā-kīanga rānei o tēnā iwi, o tēnā iwi. Anei ētehi o ngā āhuatanga motuhake ā-reo nei o ētehi iwi:

- Ki koutou (Whanganui)
- Ko haere te iwi (Te Arawa)
- Tito / hori / rūpahu = *to tell a lie*
- Pōhatu (Tairāwhiti) / kōhatu (Waikato)
- Kāinga / kāenga (Tairāwhiti)
- Kōtou / koutou / kautau / mātou / mātau
- kuhu / oi (Waikato) - Māu anō koe e kuhu. Māu anō koe e oi. *Fend for/Help yourself.*
- Riwha (Waikato) / tutuki / pahawa (Tūhoe) = *to be achieved, fulfilled*
- e...Mara, Kara (Taitokerau) Hika, Tā (Tairāwhiti), Tai, Kare, Tama

Hei Mahi

He aha te kupu kei te ngaro? Mō te 3-6, whiriwhirihia he kupu rerekē e rite ana te tikanga ki te/ngā kupu kua tuhia.

1. Māhaku / Māhau / _____
2. Tēneki / _____ / Tēraka
3. Āe / _____
4. Kāo / _____ / Horekau
5. Ākuni / Ākene / _____
6. Pērā / _____

Whakautu:

1. Māhana
2. Tēnaka
3. Āna
4. E hē
5. Ākuanei / Ekene
6. Whērā